

כי קרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

הנה ימים באים

לקראת יריד
החסידות הענק
בבנייני האומה •
הספרים החדשים,
הביאורים הנפלאים
- דוגמה מהחידושים
של שנת תשפ"ד •
כי אם לשמוע את
דברי ה'

דבר ה' ביד עבדיו הנביאים

הגה"ח הרב אשר פרקש,
מחבר הספר החדש 'לחיות עם
הנביאים', בשיחה נפלאה עם
מסר אקטואלי ומחזק לימים אלו

אור חדש על ציון תאיר

שיחה מאלפת עם הגרמ"מ
פומרניץ עם הופעת הביאור
החדש לספר התניא
בהוצאת 'עוז והדר'

הושיעה את-עמך וברך את-נחלתך ורעם ונשאם עד-העולם:

קניא
ליאור ליריד
החסידות
ג'ט כסלו

תא שמע, תניא

הגה"ח הרב מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, ר"מ
'עוז והדר', בשיחה מיוחדת ל'כי קרוב' עם הופעת
הכרך הראשון בביאור 'עוז והדר' על ספר התניא
* על היכרותו האישית הראשונה עם הספר
הקדוש, על הרגע שבו גמלה בלבו ההחלטה
לערוך ביאור לספר התניא, על תורפו ורעיונו של
הספר ועל הדרך לבוא בשעריו לכל מבקש ה'
באשר הוא - ברוב פאר והדר

בנימין ליפקין

ה

דבר הראשון שלוכד את העין בכניסה אל חדרו של ריש מתיבתא 'עוז והדר' הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - זה הכתלים. אם להשתמש בלשון חז"ל "כותלי בית המדרש יוכיחו". שלושת הקירות הם בעצם ספריה אחת גדולה ומהודרת של ספרים מתוצרת עצמית. ספר מקיר יזעק. מדפים שלמים שמספרים בלי קול את סיפורה של אחת המהפכות המעניינות של עולם הספר התורני בעשורים האחרונים. הדור שלנו, אם להשתמש בהכללה, הוא דור ההנגשה. המשימה היא לקחת את כל ספרי היסוד העמוקים ולנצל את היכולות של דורנו כדי להנגיש אותם לכל לומד.

אם עד לפני כמה עשורים כולם ידעו שצריכים להנגיש ספרי יסוד כמו הש"ס וכתבי הראשונים, המהפכה של דורנו מבקשת להנגיש גם ספרים מעולמות אחרים. פתאום החלו לצוץ סדרות של 'חסידות מבוארת', 'מבואות לחכמת הקבלה', פירושי תנ"ך וביאורים בספרי יראה.

הרבה מנגישים באו לעולם. כל אחד לפי דרכו וחכמתו. אך ללא ספק, אחד המפעלים הגדולים ביותר - הוא זה שבו אנו נמצאים. בכותל הניצב לימין איש שיחנו, הגרמ"מ פומרנץ, ניצבים עשרות כרכי 'מתיבתא' על כל התלמוד בבלי, על חלקים בשולחן ערוך, ביאורים על הרמב"ם. הוא עצמו חיבר ביאור פופולארי על ה'אור החיים' הקדוש. אך בשנים האחרונות המהפכה הגדולה הגיעה לספרי חסידות.

במיזם שקיבל את השם המעניין 'אור לישרים' חברו להם מזרח ומערב. מי שעומד בנשיאותו הוא האדמו"ר המקובל רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, שהכריז אי שם לפני כעשור כי הגיע הזמן להתגייס במלוא העוז לקיים את דברי המשיח המפורסמים שנלחשו באוזני מורנו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זי"ע: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה".

"כשמדברים על הפצה", מסביר לנו הגרמ"מ פומרנץ, "לא מתכוונים רק בכמות - להפיץ הרבה ספרים ברחבי העולם; אלא בעיקר באיכות. כלומר, לדאוג שתהיה אפשרות ללמוד את התוכן שבספרים, להבין

אותו, להרגיש אותו". המשימה הוטלה על הגרמ"מ פומרנץ ומאז ארון הספרים החסידי שינה את פניו. בזה אחר זה החלו לצאת ספרי חסידות מבוארים, עם הערות מחכימות, עם השוואות והרחבות, בדיוק לפי המתכונת הלמדנית של 'מתיבתא'. "הגישה שלנו", מסביר הרב, "היא שספרי חסידות הם עמוקים וחשובים, בדיוק כמו ספרי נגלה. צריך ללמוד אותם, להעמיק, להבין. זו המשימה שלנו".

והנה מגיעה הבשורה הגדולה. בימים הקרובים עומד לראות אור כרך ראשון מתוך ספר התניא קדישא, במהדורה מוארת ומבוארת, עם כל ההוספות מבית היוצר המפורסם. זו גם הסיבה שטרחנו לבוא לכאן, כדי לשוחח על כך.

מהי שורת המחץ
במרוצת השנים יצאו כל כך הרבה ביאורים לספר התניא. כיצד תוכלו להבהיר למבקשים ולקוראים - מהי בשורת הביאור שלכם על הספר הקדוש, ומה הם מאפייניו הייחודיים? "כמו יהודי טוב, אני מבקש להשיב

בשאלה, מתחייך הגרמ"מ. "השאלה שהכי מתבקשת היא: מה לקח כל כך הרבה זמן? איך יתכן שכבר שנים אתם מהדירים ספרי חסידות ורק עכשיו הגעתם אל ספר היסוד, התניא?" ומה התשובה?

"מי שמתבונן מעט בתולדות החסידות, ישים לב שלרבנו בעל התניא זי"ע יש משהו ייחודי. בשונה מכל שאר תלמידי הבעש"ט, אצלו כל אחד רואה בו משהו אחר. אפילו הכינוי שלו לא זהה בכל מקום. בעוד שבחסידות ליובאוויטש רואים בו את ראש השושלת וקוראים לו בהתאמה 'האדמו"ר הזקן', 'דער אלטער רבי'; ברוב העולם מכנים אותו 'בעל התניא' על שם ספרו המיוחד. ומאידך, גם במחוזות הלמדנים מכירים בייחודיותו. רבנו ה'משנה ברורה' קורא לו 'הגר"ז', ואצלנו בחסידות פולין קראו לו בתואר מיוחד - 'הרב', 'דער רב'. הלא דבר הוא. אישיותו ותורתו של בעל התניא, מאוד מגוונות. 'כל אחד נדמה לו כאומתו' כלשון חז"ל.

"גם לספר התניא עצמו יש כמה וכמה דרכי גישה. חסידי חב"ד לומדים אותו בצורה אחת; יש כאלו שרואים בו ספר קבלה עמוק - בסגנון 'ליקוטי תורה' ו'תורה אור'; יש כאלו שרואים בו ספר מוסר נוקב; והחסידים רואים בו ספר חיזוק והתעוררות (חסיד פולין היו מתעמקים בעיקר בפרקים כז-כט), ויש עמא דבר שעושים עליו סדנאות של פסיכולוגיה מודרנית ומוציאים בו חכמה פילוסופית של 'מחשבת ישראל'.

"האמת שכולם צודקים. לאורך השנים כל אסכולה הביאה 'תניא' משלה. אבל אנחנו ביעוץ והדר, רואים בספר לפני הכל את המניפסט הבהיר של תנועת החסידות - ולא דווקא חסידות חב"ד. זה ספר היסוד של כולנו. הגיע הזמן להגיש את הביאור וההערות ל'תניא' דרך הפרספקטיבה של העולם החסידי והלמדני. אנחנו בעצם רוצים להיות ה'מתיבתא' שיעזור לחסידים ולמדנים להבין את הספר.

"וכאן אני חוזר לשאלה שבה פתחנו. כמובן, כבר מתחילת הדרך היה ברור לנו שנהדיר גם את ספר התניא. אך דווקא מעומק המושג, החלטנו שעלינו להמתין קצת. היה ברור לנו שדרושה תושייה ועצה, ושחייבים לרכוש הרבה ניסיון כדי לגשת אל המלאכה. והנה הגיעה השעה, בתקווה שאכן נזכה בעז"ה להשלים את המלאכה".

נבקש מכת"ר להסביר את מהותו של ספר התניא והתורף שבו.

"אפתח בסיפור ששמעתי מאחד מתלמידי הישיבה המפורסמת 'חכמי לובלין' של מהר"ם שפירא זצוק"ל. זו הייתה ישיבת הדגל של היהדות הלמדנית בפולין. למדו בה ענקי עולם. בישיבה היה גם מתח למדני גדול, הספקים רחבים, אך היו גם בחורים תאבי דעת שלמדו ספרי חסידות.

"בתקופה מסוימת התגבשה קבוצה של תלמידים שהחלה ללמוד חסידות חב"ד בעומק. הם היו לומדים תניא וליקוטי תורה, וממש נסחפו. אלא שהנהלת הישיבה ראתה שהדבר מגיע על חשבון הלימודים הסדירים, והוחלט שחייבים ליצור הגבלה מסוימת

בעניין. לצורך כך שלחו את המשגיח, הגאון המקובל רבי שימעלה זעליכובר זי"ע, אדם שהיה בעצמו בקי מופלא בכתבי חסידות, לדבר עם הבחורים.

"רבי שימעלה קרא אליו את הבחורים והחל לדבר עמם, אך לפני הכל היה לו חשוב להוכיח שאין בלבו חלילה משהו נגד לימוד התניא. 'אני בקי בכל הספר', לחש בענווה, רק כדי להוציא מליבם. 'אם אתם רוצים, תבחנו אותי. תגידו לי שורה אחת מהספר, ואני אומר לכם איפה בדיוק היא כתובה'.

"אלו היו בחורים שנונים וחריפים. אחד מהם התחכם ושאל: 'באיזו שורה כתובות המילים 'אל יהי שוטה'?' התשובה האמיתית היא שזה מופיע בפרק כ"ח - שהוא פרק חסידי מיוחד ונלהב - אך רבי שימעלה הצטחק. 'המילים הללו - כתובות בכל שורה'.

"זוהי המהות של ספר התניא. אדם, אתה מסתובב בעולם. יש סביבך המון פיתויים ובלבולים, יש המון קולות ומסיחי דעת - אתה חייב להיזהר לא להיות שוטה. להיות פיקח, למלא את המשימה שלך בחיים. לדעת את האמת. זוהי המהות של הספר".

מורה חב"די אלמוני

ובכל זאת, יש הרבה ספרים שבאים ללמד את האדם מהי 'חובתו בעולמו'. מהי הייחודיות של ספר התניא בעיניכם?

"ספר התניא הוא מהפך. אלא שמרוב שהמהפך הצליח, לפעמים כבר לא יודעים שבכלל היה פה מהפך.

"אני פוגש לא מעט יהודים - דווקא למדני בית מדרש - שלומדים תניא בפעם הראשונה ולא נרעשים מעוצמת החידוש. וזאת משום שהרעיונות של הספר כל כך הוטמעו בעולם היהודי - כולל הלא חסידי - עד שכמעט כל אחד כבר שמע את הרעיונות הללו. ניקח למשל את אחד הרעיונות הראשונים של הספר, שיש בנו 'נפש אלוקית' ו'נפש בהמית'. זהו רעיון כל כך מהפכני, אלא שהיום כל ילד חרדי כבר יודע אותו. קשה לו להבין שמדובר בניסוח חדשני של התניא.

"באופן כללי, אחד האתגרים של הלומד בן זמננו הוא היכולת לעשות סדר בתוך כל הידע שלו. אנחנו נולדים ומוקפים בהמון רעיונות. בכל מקום שאנחנו הולכים אומרים לנו 'וארטים' ו'פנינים'. ילד ממוצע בחיידר, בחור ישיבה, שומע אין-סוף יסודות.

"החידוש שספר התניא יכול לתת דווקא לבני זמננו הוא הסדר והשיטה. אחרי שנים של למידה, פתאום כל המושגים הרוחניים ששמענו מקבלים משנה סדורה ואור חדש.

"רוב ככל ספרי החסידות, מסודרים 'על התורה'. אתה לומד בכל פרשה רעיון אחד. לא תמיד הרעיונות מסודרים בבניין של 'קומה'. התניא הוא אחד הספרים הבודדים שקוראים לאדם ללמוד אותו על הסדר. פרק אחרי פרק. קודם חפירת היסודות, ורק אז בניית הקומות, ואחריה הוספת הקישוטים והפרחים".

אפשר לומר שהתדהמה המצפה לכל לומד בהכירו לראשונה את ספר התניא היא בעת היפגשו עם המושג 'בינוני' השונה בתכלית למה שהורגל לחשוב ולהניח עד כה. האומנם?

"היטבתם להגדיר. הפרקים הראשון של התניא, הם מה שנקרא בשפה מקצועית 'טקס חניכה'. יש כל מיני מקומות - כמו חיילות צבאיים וכדומה - שכדי להתקבל ללגיון, אתה אמור לעבור מהלך קשה. לצעוד ככרת דרך, לעמוד במשימה מסוימת. רק אז אתה יכול להתקבל.

"אדם חסידי שואף כל ימיו לגדול גרויסע צדיק. מאז שהוא נולד מברכים אותו שהוא יהיה 'צדיק'. הוא מבקש בראש השנה להיכתב ב'ספרם של צדיקים'. ברור לו שהוא הולך ומתקרב לצדיק. ואז הוא פותח את ספר התניא, וחווה מהלומה גדולה. 'ביטוש' בשפה החב"דית. מסבירים לו שאולי-אולי אם הוא יקרע את עצמו, הוא אולי יזכה להגיע לדרגת 'בינוני'. זו מהלומה גדולה.

"אבל זה בדיוק העיקרון של הספר. הוא בונה את קומתך הרוחנית. אם נרצה, הפרקים הראשונים הם החפירה הראשונה של היסודות. בשלב ראשון צריך לחפור

לך את ה'אגו' או ה'ישות' כמו שקוראים לזה בחסידות. לבטל אותך. ורק אז אפשר להתחיל לבנות. מי שצולח את השלב הזה, מגיע לפרקים הבאים ושם התניא מעיף אותו לגבהי מרומים. הוא מגלה לו את הנפש האלוקית שרוחשת בתוכו. הוא מספר לו ש'ה' ניצב עליו ומביט עליו. זו חוויה אדירה של רוממות.

"בחסידות פולין היו מדריכים בחורים צעירים להתחיל את הלימוד בפרקים היותר מאוחרים - כ"ז ואילך. יש בזה היגיון שמותאם לנפש".

אם יורשה לנו לשאול מתי כת"ר למד לראשונה את ספר התניא והאם היה זה מפי מגיד שיעור או בכוחות עצמו?

"בהקשר הזה, אפשר לציין שחלה מהפכה גדולה בדורות האחרונים. רק לפני שניים ושלושה עשורים הייתה פחות מודעות. בשיבות חסידות היה פחות נפוץ לעסוק בספרי חסידות על הסדר. השקענו את כוחנו בלימוד עיוני של סוגיות ובכתיבת חיבורים בחושן משפט. ספרי החסידות היו בבחינת 'קב חומטין' שצריכים לעיתים רחוקות, בעיקר בשבתות וכיוצא דפגרא.

"את הכניסה לעולם החסידות עשיתי במחיצתו של זקני, איש ישיבת המקובלים רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל. הוא היה בקי עצום בספר 'שפת אמת' והוא הכניסני לעולמו. רק לימים הבנתי שבעצם ה'שפת אמת' היה המבוא שלי לספר התניא. הרבה מהרעיונות של התניא מוטמעים בו בשפה שונה, הרבה יותר תמציתית. כמו כן, במשך שנים נמשכתי לספרי רבי צדוק. הידע הרחב והקישורים הבהירים משכו את ליבי. וכיום אנחנו זוכים להוציא לאור גם את סדרת ספריו 'פרי צדיק' עם ביאור משולב.

"מי שהכיר לי את ספר התניא - על הסדר - היה יהודי חשוב חסיד ליובאוויטש. הוא היה מגיע לישיבה שבה למדתי ומציע לבחורים ללמוד איתו. עד היום אינני יודע מיהו ומהו. התחלתי לקרוא, וכמו שכותב רבנו ה'אור החיים' בפתיחת ספרו - 'ואראה מראות אלוקים'. לא הגעתי כמובן לדרגת האור החיים, אבל בהחלט זו החוויה, אתה מתחיל ללמוד באותיות הפשוטות, ופתאום כל מיני מושגים חשובים של ידיעת ה' מתפוצצים מולך".

שבת אחת בהאדיטש

ומתי גמלה בלככם ההחלטה להפיץ את הספר ולהנגיש אותו לרבים?

"כאמור, כבר בתחילת מפעלי 'אור ישרים' להפצת החסידות, היה ברור שספר התניא הוא אחד מספרי הדגל שעלינו להגיש לציבור, והמתנו כדי לגבש מתווה סופי. אבל לפני שלוש שנים, בעיצומה של תקופת הקורונה, יצאנו במסע מיוחד שנקרא 'בהיכלי החסידות'. זהו מסע שנתי מיוחד שבו יוצאים עורכים ואורחים אל מחוזות ערש החסידות, מתפללים ובעיקר לומדים ומשתטחים על קברות הצדיקים שבמשנתם אנו הוגים. במסגרת המסע כבר ערכנו ביקורים בפולין, בהונגריה וכמובן באוקראינה

ערש החסידות. כשהוצאנו לאור את ספרי ברסלב הגענו לאומן וברסלב וכך הלאה. "באותה שנה חל י"ט כסלו בשבת קודש פרשת וישלח. הרחקנו אל הציון הקדוש בהאדיטש ושם עשינו את השבת. את החוויה שהייתה שם באותה שבת קשה להסביר.

"זו הייתה שבת של התוודעויות ארוכות. כמאה יהודים שעוסקים בליבון ועריכה בתורת החסידות יושבים יחד ומתעמקים - והתוצאות מרגשות ומרתקות. נשאנו לא מעט דרשות ודיבורים, ודווקא אז גמלה בליבנו ההחלטה שהגיעה עת לחננה. המקום גורם. הציון הקדוש היה אז כמעט ריק. והסמליות זעקה. חייבים להביא את הציון הקדוש - אל תוך העולם שלנו. זה היה הרגע שבו יצאנו לדרך.

"אני מאוד מקווה שיום יבוא ותראינו יהודי יקר, וכשתשאלו אותי: 'מתי למד כת"ר לראשונה את הספר', הוא ישיב: 'שקייבלתי לראשונה את המהדרה המבוארת של 'עוז והדר'".

מה היא העצה היעוצה בעיני כת"ר לניצב לראשונה בשערי ספר התניא: במה יתחיל את לימודו? באיזה ידע עליו להצטייד תחילה? ומה היא הדרך להתמיד בלימוד?

"אחד הדברים הכי מעניינים בספר התניא, זה השם שלו. מי קורא לספר 'תניא'? יש כמובן הרבה הסברים לכך, כמו שהספר מסייע להילחם בקליפה ושמה 'תניא' המנגדת ללימוד רזין דאורייתא, וכיוצא בזה. אבל אני חושב שיש כאן רמז חשוב. זו ההוראה הראשונה של הספר - 'תניא'. תלמד! לפני שמתיישבים לעסוק בו, חייבים לדעת ללמוד. זהו העניין הכי חשוב. מי שלא יודע לפצח סוגיה, להתבונן, ללמוד ולהבין דבר מתוך דבר, עדיף שיעסוק קודם ב'תניא'.

"ועוד הוראה: 'תניא' - אם אתה רוצה לגשת לספר, אל תעשה את זה בשטחיות

אלא ברצינות, כמו אדם שרוצה ללמוד סוגיה. לא באיזו התעוררות של רגע, אלא בקביעות של סדר. אתה עומד ללמוד סוגיה רצינית. אולי הסוגיה הכי רצינית שיש בעולמו של איש יהודי. סוגיה של ידיעת ה'. סוגיה שתשנה לך את החיים.

"ויש עוד משהו. מאוד מועיל להצטייד בידע לפחות חלקי בספרי החסידות. לספרי החסידות יש 'שפה', 'שפראך' מיוחד. זה עולם מושגים ודיבורים מיוחד. צריך להכיר אותו. באופן כללי מומלץ להסתייע במורה דרך. וכמו שהמחבר כותב בהקדמה: לפעמים מורה הדרך יוכל להיות ספר טוב. בספר שלנו, אנו מנסים להוסיף גם מובאות מספרי חסידות אחרים, כדי לתת את האקלים והשפה החסידית.

"וכמובן, כמו לפני כל לימוד, צריך לשאת תפילה. שנוכה ללמוד, להבין, שלא ניכשל בהבנת הדברים, ובעיקר שנוכה לקיים ולהפנים. זו המטרה של הספר".

מהשכלת הדברים אל דרכם בעבודת השי"ת: רבנו הזקן משתית את ספרו הקדוש על הכתוב "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו". כיצד ניתן להמחיש ולהסביר את אותה "דרך ארוכה וקצרה" שעליה מצביע בדף השער, בשפת יושבי בתי חומר כערכנו? "בקרוב חסידים ידוע הסיפור שהרה"ק ה'קדושת לוי' מברדיטשוב חזר מ'נסיעה' למגיד הגדול ממעזריטש. חותנו, הרב ישראל פרץ מלברטוב שלא היה חסיד, שאל אותו: 'מה למדת שם?' והוא השיב: 'למדתי שיש בורא עולם'. צחק החותן, קרא למשרתת ושאל: 'את יודעת שיש בורא לעולם?' והיא כמובן השיבה בחיוב. 'נו, אתה רואה', אמר החותן, 'בשביל זה לא צריך לנסוע עד מעזריטש'. ואז הברדיטשובר השיב זעקה שעד היום מהדהדת בחלל: 'היא אומרת, אני יודע!'.

"ספר התניא הוא כמובן מסוים ספר מתכונים. הוא לא נועד רק כדי לזכור אותו בעל פה, אלא בעיקר כדי להשתמש בו. אחד הדברים שקורים לאדם שלומד תניא כמו שצריך, הוא שפתאום כל הרעיונות החסידיים שהוא 'אמר', הופכים לחלק ממחזור הדם שלו, הוא מתחיל 'לדעת' אותם.

"וכן, גם היסוד הזה מוסבר בתניא. זה סוד ה'ידעת'. להתחבר ולהפנים. 'ידיעת היום'. אחרי שמסיימים את הספר יש מבחן מאוד לא פשוט. מבחן שאת הציון שלו רק בורא העולם יכול לתת. מבחן שלא רק בודק אם הבנת את הדברים ואם אתה יכול לצטט אותם. מבחן שיש בו רק שאלה אחת: עד כמה ה'לב' שלך פועם 'תניא'. עד כמה מחזור הדם שלך ספוג ב'תניא'. הלוואי שנוכה כולנו. אבל זה אפשרי, התניא מבטיח לנו שזה אפשרי. הוא מצטט את הפסוק 'לא בשמים היא', אלא 'בפין ובלבבך לעשותו'. אם רק נתאמץ, זה יקרה בעזר ה'".

המשכת התורה ממקורה

קיים זה מה שכתוב בזה (ס, פ)

יש להבין פירושו לשון קיום, כמו המקיים את התורה וכן קיים זה מה שכתוב בזה כו'.

הענין הוא דידוע דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברים דמלכא, וביאור הדברים ידוע שעל דרך משל האברים בגוף האדם התחתון הם גילוי החיות בכלים מכלים שונים לפי מזג האברים ותכונתם כו', כמו כן באדם העליון שעל הכסא, רמ"ח פקודין הם כלים מכלים שונים בבחינת המשכה וגילוי אור אין סוף בנאצלים, כמו שעל ידי הצדקה וחסד נמשך אור א"ס באור חסד דאצילות, כמאמר חסד דרועא ימינא, ועל ידי מצות לימוד התורה הרי נמשך מוחין עליונים למדות, כענין הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ועל דרך זה בכל הרמ"ח מצוות עשה הן בבחינת רמ"ח אברים באדם העליון.

ושם"ה לא תעשה הן בחי' שס"ה גידים, ובהם הוא הילוך הדם, והנה הדם הוא הנפש היינו שברם הוא שורה עצמיות מהות הנפש בהעלם כידוע, ובגידי הדם נובע העלם חיות הנפש, היינו המשכת ההעלם דוקא, ועל דרך משל זה יובן ההפרש בין שס"ה ל"ת לרמ"ח מ"ע, דרמ"ח מ"ע הן בחינת החסדים המתפשטים מאור המאציל בכלים מכלים שונים, אבל שס"ה ל"ת הן בחינת גידי הדם שבהם ישכון בחינת העלם והסתר אור המאציל כמו שהוא בעצמותו מבלתי יתפשט בגילוי שפע עדיין, ומוכן מזה שס"ה ל"ת הן גבוהים מרמ"ח מ"ע למרות שאינם אלא מניעות המעשה בלבד כו'.

וזהו לשון "קיום" התורה, היינו שהתורה והמצות כבר ישנם למעלה, וקיים זה מה שכתוב בזה, היינו שהמשיך את התורה ומצוות משרש ומקור חוצבם בתחלת המשכתם מעצמות אור א"ס ב"ה.

(על פי מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' סא)

צמיחת הקדושה מהמצוות

ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה

וקצרו לפי חסד (ס, פ)

פירושו, שכמו על דרך משל שאנו רואים, שמגרעין הנזרע בארץ צומח עץ פרי. והנה, הפרי יש בו טוב טעם ועונג, מה שלא היה כלל וכלל בהגרעין, שהרי הגרעין אין לו שום טעם כלל, ואם כן יפלא איך נצמח ממנו פירות משובחים בטוב טעם למעלה ממהותו של הגרעין.

אך הענין הוא דעיקר הצמיחה הוא מכח הצומח שיש בארץ מששת ימי בראשית, והוא ממאמר תדשא הארץ דשא וגו' ועץ עושה פרי וגו', שכל זה המאמר הוא מלוכש בכח הצומח שבארץ, והוא כח אלוקי ממש לחדש יש מאין להוציא כל מיני צמיחה בטעמים שונים.

אמנם כדי שכל הצומח יצמיח, יש צורך בזריעה ונטיעת הגרעין דוקא, והטעם לכך הוא לפי שאין הברכה שורה רק כשיש כלי מלמטה לשכון בו הברכה, וכידוע בזהר דלית ברכתא שריא באתר ריקנא כו', על כן זורעין בו הגרעין שיהיה כלי לשכון בו אור ושפע כח הצומח, והיינו על ידי שהגרעין נקרב בארץ וכל כחו עולה ונכלל בכח הצומח, לכן נמשך האור וגילוי מכח הצומח שהוא מבחינת מאמר תדשא כו' ועץ כו' להצמיח אילן כו'.

וכמו כן יובן למעלה, שנשמות ישראל על ידי שמקיימין המצות בעולם הזה בהתלבשותן בגופים, על ידי זה הם מתעלים לבחינת קדש העליון, וזהו שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, פירוש בבחינת קדש עצמו, והיינו על ידי מצותיו דוקא, שהמצות הם בחינת רצון העליון ב"ה שלמעלה מבחינת חכמה, וכענין שתוק כך עלה במחשבה, ועל ידי זה אשר קדשנו במצותיו כו'. וזהו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים, שהמצות מביאים לידי קדושה.

ואיך ממעשה המצוה שנתלכשה בענינים גשמיים יהיה הצמיחה להיות גילוי קדש העליון - היינו משום שהמצות הן בחינת זריעה, שנורעים בארץ העליונה, היא בחינת ספירת המלכות שהיא סופא דכל רגין, ונעוץ סופן מתחלתן ממש, בחינת קדש העליון, וזהו בחינת כח הצומח שבה להצמיח גילוי אורות עליונים על ידי מעשה המצות.

(על פי לקוטי תורה נצבים ג, ד)

המשכת הבינה לעיתים המשתנים

חוכה לבינה כיששכר דכתיב

ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים (ס, פ)

הענין הוא דהנה איתא בזהר (תקוני זהר תקון ט) שיש כ"ח עתים, י"ד לטובה וי"ד לרעה, וכמו שכתוב בקהלת - עת לחבק ועת לרחק מחבק, והיינו לפי שכ"ח עתים הוא ב' פעמים יד, ויש יד ימין ויד שמאל, מיד ימין נמשך י"ד עתים לטובה, ומיד שמאל נמשך י"ד עתים לרעה.

והוא כנגד מילוי הלבנה וחסרונה, שהלבנה בשני שבועות הראשונות היא הולכת ומתמלאה, ואחר כך הולכת ומתמעטת. והיינו לפי שנאמר שמש ומגן הוי' אלקים, וכששם הוי' מאיר בשם אלקים, אז הוא בבחינת מילוי, וכשמתרחק מהשמש, שאינו מאיר שם הוי' - אז הוא בבחינת מיעוט.

אך הנה בני יששכר יודעי בינה לעתים, דהיינו שהם מחברים בחינת בינה לעיתים ועל ידי זה נעשה כל הכ"ח עתים לטובה.

והענין הוא דהנה בינה נקראת אם הבנים, וכמו שכתוב אם הבנים שמחה, משום שהיא שרש המדות. והנה שרש העתים הוא מבחינת מדות, שהוא בחינת יד ימין ויד שמאל, ועל ידם נעשה י"ד עתים לטובה וי"ד לרעה, וכל זה הוא בבחינת מדות שיש שם יד ימין ויד שמאל. אבל כשנמשך בחינת בינה במדות, אז נמתקו כל הדינים, וכמו שכתוב אם הבנים שמחה, ועל דרך באדם למטה שכשמשגי השכל אזי הוא נתמלא שמחה ותענוג, וכך לעתיד לבא שיהיה השגה באלקות, ויאיר בחינת בינה, על כן תהיה התגלות השמחה. וזהו ושמחת עולם על ראשם, שאפילו בעולם יהיה גם כן בחינת שמחה, לפי שאז יתברר העולם ולא יהיה עוד בחינת עצב ויגון.

וכך עתה בכל מועדים נמשך בחינת בינה, שאז מאיר מוחין דאימא, ועל כן אז הוא התגלות השמחה, מועדים לשמחה. וזהו מה שכתוב שבעת ימים יהיה תחת אמו, שבעת ימים הוא בחינת שבעה ימים של מועדים, היא תחת אמו.

וזהו ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, שממשיכים מבחינת בינה בעיתים, והיינו לפי שיששכר הוא בחינת יש שכו, יש הוא בגימטריא ש"י, ועולה פעמיים מספר "קנה", הינו קנה חכמה קנה בינה, בגימטריא יש, שהוא בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ועל ידי התורה נמשך בחינת בינה לעיתים ונתהפכו כולם לטובה.

וזהו שעל התורה נאמר משחקת לפניו בכל עת, כי בבחינת התורה אין שינויים הנ"ל בין העיתים, אלא כולם לטובה ושחוק.

(על פי ספר המאמרים תרנ"ב ע' נה)

אש הגאולה כבר נשלמה

אתמר ר' יוחנן אמר אשו משים חציו (כב, א)

חיצו משום חציו כזרק חצן, שנעשה שילא חצן מתחת ידו נצותה שעה נעשה הכל (נמוקי יוסף)

ידוע, שד' לשונות של גאולה שנאמרו ביציאת מצרים, "והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי", הם כנגד ד' הגאולות, מגלות מצרים ושאר הגלויות. והלשון "והבאתי" מורה על עליה יותר בהגאולה דלעתיד לבוא. ומזה שגם הלשון החמישי אמרו הקב"ה בגאולת מצרים, מוכן, שהחל מיציאת מצרים התחילה כבר הגאולה העתידה בכל הענינים שלה, והוא ע"פ פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהחל מיציאת מצרים נוסעים אל הגאולה דלעתיד.

ועל פי מאמר רז"ל מרובה מדה טובה ממדת פורעניות, הרי אם במדת פורעניות נעשה כל ההיזק מקודם, כודאי שכן הוא במדה טובה, היינו שתיכף שהבטיח הקב"ה "והבאתי אתכם אל הארץ", דקאי על הדרגה העליונה בגאולה דלעתיד, נעשה כבר הענין כולו!

(על פי לקוטי שיחות ח"א ע' 125)

יריד התפילה

ספרים שבוע

סידור נועם אלימלך

סידור עם דא"ח 2 כרכים
אדמו"ר הזקן

חדש!
בירידה!
90 ₪

בעל שם טוב
תפילה

אש העבודה תפילה
אש החסידות

השקה!

קונטרס התפילה
והעבודה
אדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש

שורש מצוות התפילה
לאדמו"ר הצמח צדק
עם ביאור הרב שטיינזלץ

חדש!
חלק ב'

שוה לכל
הרב מ

טיב התפילה
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ

השקה!

אוסף אמרים
תפילה

חדש!
חלק ב'

מעמקי נשמת
הרב מנחם ברוד

נשים

רביעי ט"ז בכסלו (29.11) מ-10:00
חמישי י"ז בכסלו (30.11) מ-10:00

גברים

חמישי י"ז בכסלו (30.11) מ-13:00 בצהריים עד 1:00 בלילה
מוצ"ש י"ט בכסלו (2.12) מ-20:00 עד 1:00 בלילה
ראשון כ" בכסלו (3.12) מ-10:00 בבוקר עד 1:00 בלילה

יריד ספרי החסידות

אלפי ספרים במחירים מיוחדים!
ט"ז-כ' בכסלו, בנייני האומה ירושלים

שילה הגדול

קנים רקיעים

סידור עם לקוטי תורה
אדמו"ר הזקן

חסידות מבוארת
תפילה

סידור טעמו וראו שבת

ללמוד איך להתפלל
שבת 4 כרכים
הרב שניאור זלמן גופין

הושלמה
הסדרה!

ללמוד איך להתפלל
חול 4 כרכים
הרב שניאור זלמן גופין

שערי תפילה ומנהג
הרב מרדכי שמואל אשכנזי

אליך נפשי אשא
הרבנית וינגורט

חדש!

פשוט חסידות
תפילה

ואני תפילתי 2 כרכים
הרב ניסן מינדל

נפש תפילה
שילה שילת

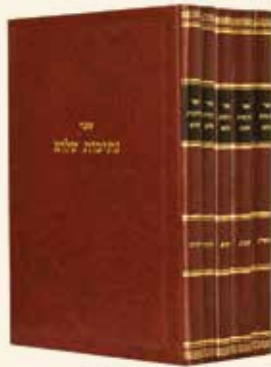

שפת אמת

ועוד עשרות

שפת אמת
ה' כרכים

נתיבות שלום
ה' כרכים

שם משמאל
ו' כרכים

שולחן ערוך הרב
ז' כרכים

ליקוטי תורה ותורה אור
ב' כרכים

מגיד דבריו ליעקב המבואר א'

נשים

רביעי ט"ז בכסלו (29.11) מ-10:00
חמישי י"ז בכסלו (30.11) מ-10:00

גברים

חמישי י"ז בכסלו (30.11) מ-13:00 בצהריים עד 1:00 בלילה
מוצ"ש י"ט בכסלו (2.12) מ-20:00 עד 1:00 בלילה
ראשון כ' בכסלו (3.12) מ-10:00 בבוקר עד 1:00 בלילה

יריד ספרי החסידות

אלפי ספרים במחירים מיוחדים!

ט"ז-כ' בכסלו, בנייני האומה ירושלים

ענקי המכר

מתחם רבי המכר

ספרים מבוקשים במתחם!

דברי פנחס
תורת רבי פנחס מקוריץ

מאור עינים המבואר
ג' כרכים

בת עין המבואר
ב' כרכים

התוועדות
הרב ג'ייקובסון

משולחנו של ר' יואל

תורה אור
בראשית | הרב שטיינזלץ

סודם של הנביאים

מה היה תפקיד הנביאים לאשורו, ומה אנו יכולים כיום הזה ללמוד מפסוקי הנ"ך? • מה טמון בסיפורה של האלמנה שצעקה אל אלישע, ומדוע כוחו של שמשון תלוי בשערו • מה הן הסיבות המסתברות למיעוט המצער בלימוד הנ"ך בקהילותינו, וכיצד ניתן לתקן זאת? • מה היא השפעת תורת החסידות על הבנת הדברים העמוקים השמונים בדברי הנביאים והכתובים • וגם: איזה מסר ניתן להסיק מדברי הנביאים על מצבנו הנוכחי, מאז החושך הכפול והמכופל בהשתרר עלינו המלחמה הקשה? • שיחה מאלפת עם הגה"ח הרב אשר פרקש שליט"א, לרגל הופעת הכרך הראשון בספרו הנפלא "להיות עם הנביאים"

מנחם מענדל מיישולבין

שהם מכנים אותו כחיבה - מטעים אותם משיעוריו ומדריך אותם בדרך העבודה והחסידות.

נבקש להתחיל מההתחלה. באיזה מובן ספרי הנ"ך ודברי הנביאים מתייחדים ומוסיפים על תורת משה שבחמישה חומשי תורה, מלבד דברי ימי ישראל שבהם?

בהקדמה לספר הבאנו שהרבי זי"ע עמד על דברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, על פיהם הנבואה בכמה פרטים יותר חמורה מדברי תורה, ולכן העובר על דברי הנביא נענש יותר בחומרה מהעובר על כמה עברות שבתורה. מה ההסבר לכך?

יסוד הדברים הוא, שתפקיד הנביאים הוא לחבר את התורה עם האדם. ונאמר זאת כך: המציאות שלנו מורכבת משני חלקים - העולם והקב"ה, שהם גם התורה והאדם. הקב"ה התגלה במתן תורה ונתן לנו את התורה. זו התגלות אלוקית, והתורה היא משהו שמימי. לעומתה, האדם חי בעולם הארצי, הוא בעל רגשות ויצרים, ומשעת מתן תורה התפקיד שלנו הוא לחבר ביניהם.

ואולם המרחק הוא גדול, ובנוסף לזה מציאות החיים משתנה מדור לדור ויש מקום לטעות שדברי התורה רחוקים מאיתנו. אי לכך, לזה ועבור זה נשלחו הנביאים. הם היו מעין ממוצע שמטרתו להביא את דבר ה' לתוך הבריאה, כמו שכתוב "רוח ה' דיבר בי ומילתו על לשוני" (שמואל ב-כג, ב). ואכן, חז"ל אמרו שהנביאים באו לצוות על דברי תורה. וכי בשביל מה צריך לצוות

בשורה של ממש בהיכלי הספרים של מעלה ושל מטה, עם בוא הידיעה על הופעת כרך ראשון בסדרת ביאורי החסידות על ספרי הנביאים וכתובים, המשלימים את כ"ד כתבי הקודש. "תלמיד חכם צריך להיות בקיא בכ"ד ספרים" (רש"י שמות לא, יח), ונראה שהופעת הספר החדש תסייע בידי המבקשים להשלים את התורה שבכתב, ותשפוך אור חדש גם לאלו שכבר רכשו בקיאות בפשט הכתובים ועתה יוכלו לטעום מן האספקלריה המאירה של תורת החסידות, הפותחת צוהר ל"תורה שלמעלה", לעומק הנפלא הטמון בכל מילה ומילה שבכתבי הקודש.

לרגל הופעת הספר שוחחנו עם המחבר, הגאון רבי אשר פרקש שליט"א, ממקימי עולה של תורה במדינת ארגנטינה, בה הוא מכהן כמשפיע הישיבה הקדושה של תלמידי ליובאוויטש, וענפי תלמידיו ושיעוריו מתבדרים בכל קצווי תבל.

הרב פרקש הוא בנו של הגאון החב"די רבי יקותיאל פרקש שליט"א, מחברם של ספרי הלכה מפורסמים ומחשובי הפוסקים בירושלים של מעלה. הוא גדל בירושלים, קיבל תורה מאביו הדגול ומרבותיו בישיבות חב"ד, בהם החסיד הנודע רבי מנחם זאב גרינגלאס זצ"ל. בשנות בגרותו הסתופף בצילא דמהימנותא אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שאת דברי תורתו הוא מנחיל היום לאלפים רבים. בהמשך מונה למנהלה הרוחני של ישיבת חב"ד בארגנטינה, המושכת אליה תלמידים מכל העולם, ורב אשר - כפי

הוא הקושי לקבץ את ביאורי החסידות על הנ"ך לפונדק אחד. הדברים מפורזים זעיר פה זעיר שם, בריבוי מקומות. וכך בעוד על התורה ביאורי החסידות אסופים ומסודרים באופן יחסי, הרי שאת ביאורי החסידות על הנ"ך כמעט בלתי אפשרי ללמוד באופן שיטתי.

מהיכן אם כן ליקטתם את הביאורים לספר?

אפשר לחלק את מקורות הספר לשלושה חלקים. ספרי אדמו"ר ה'צמח צדק' זי"ע (מכל חלקי סדרת 'אור התורה' המכנסת את תורתו, ולא רק באלו מתוכם המיוחדים לנ"ך), כך גם מתורתו הגדולה של הרבי זי"ע, בה מצינו ריבוי עצום של ביאורים על סיפורי התנ"ך. והחלק השלישי והמעניין, אלו הביאורים שמצאנו בכתבי אביו של הרבי, רבי לוי יצחק שניאורסאהן זי"ע.

ההתחלה הייתה, כאמור, מסדרת אור התורה. זהו החיבור היחיד בחסידות חב"ד שיש בו ביאורים האסופים לפונדק אחד על הנ"ך. החיסרון הוא שאלו בעיקר ביאורים על נבואות ישעיהו וירמיהו וכו', ופחות ביאורים בסיפורי הנ"ך כשלעצמם. מאידך גיסא, בתורת החסידות הרחבה, ובמיוחד במקומות שהוזכרו, יש ריבוי הסברים על הסיפורים המעניקים להם אור חדש, אלא שהם לא מסודרים במקום אחד. ובוהו התחילה העבודה שלנו.

האם מדובר בביאור שמסייע ללימוד בדרך הפשט? או שמדובר בביאורים שדורשים את סיפורי הנ"ך בעולם אחר, בדרך הסוד?

יש ביאורים משני החלקים שהזכרת.

נתחיל בחלק הראשון. הרבי זי"ע הדגיש שתורת החסידות אינה רק פירוש נוסף בעומק התורה המעניק ללומד ממד חדש, אלא היא נותנת חיות והבנה מחודשת גם בפירושי הפשט, רמז, דרוש וסוד. כשלומדים חסידות, גם הבנת הפשט נעשית באופן עמוק ובהיר יותר. ואכן, בעבודתנו על הספר ראינו כיצד גם שאלות שמתעוררות בפשט הכתובים, בהן שאלות שמפרשי הנ"ך מקשים, מתיישבות באופן בהיר לפי ביאור החסידות.

תוכלו לשתף אותנו ברעיון כזה?

בתחילת ספר יהושע אנו לומדים את סיפור המרגלים ששלח יהושע, וקריאת הסיפור מעוררת מספר שאלות. ראשית, כיצד לא חשש יהושע לשלוח מרגלים לארץ ישראל, אחרי הכשלון הנורא של המרגלים ששלח משה. בנוסף, יש לעמוד על כך שמשה שלח שנים-עשר מרגלים, ויהושע שלח רק שניים. הבה נוסף, שמה ששלח את המרגלים לתור את כל הארץ, ואילו יהושע שלח אותם ליריחו בלבד.

אלו נושאים שהמפרשים עוסקים בהם בהרחבה. אולם על פי ביאורי החסידות, הדברים מקבלים אור חדש. אצל המרגלים ששלח משה היתה חסרה ההתבטלות למשה רבנו, מלבד אצל יהושע וכלב

על דברי תורה? די שכל אחד יטול חומש וילמד בעצמו. אלא שבני ישראל לבדם לא היו 'כלים' לתורה, ובפרט כשנכנסו לארץ והתחילו לעסוק בענייני פרנסה, והרי טבע האדם הוא שכאשר הוא עוסק בעניינים גשמיים הוא מתגשם. ולזה בא תפקיד הנביאים - לעורר את בני ישראל, ולהכין את ליבם לקלוט את התורה בתוך מציאות החיים שלהם.

הנ"ך מדבר רבות על עליות וירידות של בני ישראל ברוחניות ובגשמיות. מהי משמעות הדברים עבורנו?

הנ"ך משקף כיצד נראה העולם כשהוא פוגש את התורה. איך נראית מציאות החיים בהתאם למה שאמרה לנו התורה. יש בו תיאורים על מלחמת הטוב והרע, מצבים של שחר ועונש, כך שהכל למעשה סובב-הולך סביב הנקודה הזו, גם בתוך העם היהודי וגם באומות שסביבו. זה מעין פירוט של מה שכתוב בתורה באופן כללי.

ראשית, הנ"ך מלמד, אם כן, כיצד בכל החיים יש עליות וירידות, ואת היסוד הגדול שלאדם יש יכולת להשפיע על מצבו. ונקודה נוספת היא, כיצד חיפוש אחר הנוחיות של האדם הוא הרסני. אמנם זה נמצא גם בתורה, כמו בסיפור קין והבל, אבל בנ"ך זה בא בפירוט ועל פני תקופות ומצבים שונים. והדבר מלמד אותנו מסר בכל מיני סוגים של אתגרים שהאדם נתקל בהם.

ועוד לא דיברנו על אישי הנ"ך, שכל אחד מהם מסמל התנהגות מסויימת ומלמד הוראה מיוחדת. דוד המלך, שמואל הנביא, שמשון הגיבור - כל אחד מהם מסמל משהו, שבסוף אפשר למצוא גם בחיים הפרטיים שלנו.

בחסידות התבארו דברי חז"ל: "שמעו דבר ה' בית יעקב - שמעו דברי תורה עד שלא תשמעו דברי נבואה וכו'". מה ההסבר לזה? אם היינו מתנהגים כדבעי, היינו נשארים רק עם דברי תורה. אך כאשר זה לא הספיק נזקקנו לנביאים ראשונים ואחרונים.

מה הביא אתכם לעריכת החיבור על הנביאים וכתובים בדרך החסידות?

לדאבונו, לומדים את הנ"ך מעט מאוד אצלנו. וגם מה שלומדים הוא בעיקר מהחלקים הראשונים - יהושע, שופטים, שמואל ומלכים, המתארים הרבה מההיסטוריה של עם ישראל. אולם האמת ותיאמר, שגם הספרים הללו נלמדים לרוב באופן פשוט, בה-בעת שהוזהר הקדוש כותב שבכל סיפורי התנ"ך יש עומק לפנים מעומק, ונאמרו בו דברים חריפים על הלומדים בדרך הפשט וחושבים שזו כל המשמעות הגלומה בכתובים.

מה לדעתכם הסיבה לכך שלא עוסקים מספיק בלימוד הנ"ך?

יש לזה כמה הסברים. ראשית, בשונה מפרשיות התורה, להן יש מסגרת לימוד המתחדשת בכל שנה, הרי שבנ"ך, למעט ההפטרה שבכל שבת, אין מסגרת של לימוד קבוע.

נוסף על כך, אדמו"ר הרי"צ זי"ע דיבר פעם בכאב על כך שלא לומדים מספיק את הנ"ך, ואחת הסיבות שהוא רמז להן זה העניין של ה'משכילים' שצמחו בדורות האחרונים, כידוע. הם פיתחו מאוד את העיסוק בדקדוק והיסטוריה, ומצאו בנ"ך בקעה להתגדר בה ולהלביש בתוכה רעיונות בלתי טהורים, עפ"ל. הדבר גרם לכך שבתקופה מסוימת לימוד הנ"ך הפך להיות מוזהה איתם. מי שלמד נ"ך בהתלהבות היה נחשד כשייך אליהם, ולמרבית הצער רבים התרחקו מכך. כמובן, מיעוט העסק בנ"ך הביא גם למיעוט בספרי ביאורים עליו.

ועם זאת יצוין למה שנכתב בספר 'היום יום' מהרבי זי"ע, שחסידיים היו לומדים את הנ"ך באופן קבוע והיו מסיימים אותו בכל כמה חודשים. גם הרבי הרי"צ זי"ע דרש שבתלמודי התורה ובישיבות יהיה לימוד קבוע בנ"ך.

מה מאפיין את ביאורי החסידות על הנ"ך?

תורה החסידות מגלה את הסוד, העומק והפנימיות בכל דבר. כך הדבר ביחס אל העולמות, בהם החסידות מגלה את הפנימיות של המציאות ואת הספירות העליונות וסדר ההשתלשלות, וכך הדבר גם ביחס למהות היהודי והנשמה אשר בו. ובנוסף להסתכלות החדשה שחסידות מעניקה על כל מושגי היסוד בחיינו, היא קושרת את כל זה להוראה והדרכה מעשית בחיי היום יום.

באופן דומה הוא היחס של החסידות לפסוקי התנ"ך. היא מגלה את הפירוש הפנימי והעומק המסתתר בסיפורי התורה הנביאים והכתובים, וכאשר לומדים את ביאורי החסידות הדברים הופכים להיות רלוונטיים ובעלי הוראה מעשית ממשית לכל אחד ואחד.

החיסרון שעמד בפנינו, וזו גם מעלתו הגדולה של הספר החדש,

”חסידות מגלה את הפירוש הפנימי והעמוק המסתתר בסיפורי התורה הנביאים והכתובים, וכאשר לומדים את ביאורי החסידות הדברים הופכים להיות רלוונטיים ובעלי הוראה מעשית ממשית לכל אחד ואחד”

כללי השייך לכל יהודי, ועל כן המרגלים שלו ייצגו את כל העם ולא היה צורך לקחת מרגל פרטי מכל שבט.

זו דוגמא אחת מיני רבות מתוך הספר החדש, ובה מורגש כיצד סיפור ידוע בני”ך מקבל משמעות מרוממת ובהירה, לצד מוסר השכל בעבודת ה’ שרלוונטי לכל אחד בעבודתו.

ובאשר לחלק השני, לביאורים בדרך הסוד?

על הסיפור במלכים (ב, ד): ”וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׂי בְנֵי הַנְּבִיאִים צִעֲקָה אֶל אֱלֹהֵי שָׁמַיִם לֵאמֹר עֲבֹדְךָ אִישֵׁי מֵת... וְהַנְּשִׂאָה כָּאֵל לְקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדֵי לֹא לְעִבְדֵימִי”, יש ביאור נפלא מאדמו”ר הזקן המדבר אודות מי שמרגיש שאיבד את הרגש שלו בעבודת ה’, ובוודאי יהיו רבים שיודהו עם הדברים. תורף הסיפור לפי ביאור רבנו הזקן הוא צעקת הנשמה לישועת ה’, כיון שהתשוקה שהייתה בה להתקרב לאלוקות איננה עוד. ולא רק זה, אלא שהנפש הבהמית ”חטפה” את הרגשות של אהבה ויראה, שתמורת להיות קודש לה’ התקשרו בענייני עולם הזה. (אשה היא הנשמה, אותיות ”אש-ה”, אש של שם ה’; אלישע הוא הקב”ה - אותיות ”א-לי שע”; ”עבדך אישי מת” - התשוקה לאלוקות בטלה; ”והנושה” - הנפש הבהמית שמצרה לנשמה, ”בא לקחת את שני ילדי” - האהבה ויראה המכוננות ‘תולדות’ בתורת החסידות).

העצה לזה היא לעורר את כוח המסירות הנפש שבנשמה, שנשאר שלם אצל כל יהודי, ומצידו יכול כל יהודי להתמסר בלי חשבון לעשות את רצון קונו בכל מצב ולעמוד כנגד כל קושי. כאשר הולכים בדרך זאת, הרי סוף סוף מתקיים ”ואת ובניך תחיו בנותר”, ומקבלים כוחות וחיות מחודשים לעבודת ה’ באופן מרומם הרבה יותר, וגם ה”אהבה ויראה” של הנשמה מתחדשות באופן נעלה יותר. זה ביאור מפורסם מתורת אדה”ז, ואמנם הוא לא נכנס בספר שעכשיו יוצא לאור, אך הוא יופיע אי”ה בחלקים הבאים.

ומה בקשר ל’אישי הנ”ך’? אחת החידות הגדולות בספר שופטים הוא שמשון הגיבור, מה עולה מביאורי החסידות על דמותו?

אכן, זה סיפור על אדם שקיבל כוחות מיוחדים של גבורה, וכיחד עם זה נפל בחטאים והלך ונכשל

שהיו בטלים אליו בשלמות. החסידות מבארת בהרחבה נפלאה את משמעות עניין הביטול ונחיצותו בעבודת האדם. יהושע שלח אנשים שהיו בטלים בתכלית ולא היה מקום לחשש עליהם. אצל כלב ראו את הביטול כשנשלח על ידי משה, ואצל פנחס הייתה ההתבטלות לעמוד נגד כל עם ישראל בזמן העוון של בעל פעור ומעשה זמרי.

משמעות נוספת בשליחותם - השופכת אור על כל העניין - נלמדת מכך שהמרגלים היו בביתה של רחב, וכי למה הגיעו דווקא לשם? אך על פי חסידות, הדבר היה מכוון מלמעלה דווקא. הנפילה בחטא פעור גרמה לפחד, שאולי לא יזכו להיכנס לארץ ישראל באופן שלם, כיון שלכלוך החטא דבק בבני ישראל ולא התנקה לגמרי. אי לכך כלב ופנחס נשלחו לתקן את העניין. פנחס היה מי שלחם בבעל פעור, ועל כלב ידועים דברי הגמרא בסוטה (יב, א) מהם עולה דמותו של כלב כמי שהיה הרחוק ביותר מכל העניין של בעל פעור. לכן התורה מדגישה שיהושע שלח אותם ”מן השיטים”, מאותו מקום שבו היה החטא. זו הסיבה שיכלו להיכנס לבית רחב, שהייתה סמל לחטא, ובוה עשו תיקון לבעל פעור והיו ראויים להיכנס לארץ.

עד כאן בנוגע לפשט הכתובים. בנוסף לכל זה, הדברים מתבארים באופן נפלא גם בעבודת ה’. בדומה לכיבוש הארץ בגשמיות, יש גם בעבודת האדם ’כיבוש הארץ’ ברוחניות - לכבוש את הנפש הבהמית, את המוח והלב, שיהיו קודש למילוי רצון ה’ ושליחות הנשמה בעולם.

בארץ חיו שבע אומות, וכנגדן יש ברוחניות שבע מידות שצריך ’לכבוש’ ולהפוך לקדושה. אבל לפני כיבוש כל הארץ, יהושע ביקש לרגל את יריחו שהייתה ’מנעולה של ארץ ישראל’. מהי יריחו? היא מזכירה לנו את המילה ריח. זה משהו חיצוני, זה לא מהות הדבר אלא רק ריח ממנו. ובעבודת האדם, ’ריח’ מורה על מה שמכונה בתנאי ’לבושי הנפש’, ואלו הם דרכי הביטוי של הנפש הכוללות את המחשבה (היכולת להרהר במה שרוצה הנפש), הדיבור והמעשה. כל אלה אינם ’מהות’ האדם, הרגשות והשכל שלו, אלא רק האמצעים להביא אותם לביטוי בפועל.

בוה היה הברדל בין משה רבנו ליהושע. משה ביקש לרומם את עם ישראל למדרגה בה הם ישלטו בכוחות הנפש, ברגשות שלהם, ויהפכו את לבנם בשלמות לעבודת ה’. אולם משימה זו לא הצליחה. יהושע, שבא אחריו, ביקש להתחיל רק עם ’המפתח’, עם לבושי הנפש. כיון

שכאשר אדם לומד לסגל לעצמו שליטה בכוחות המחשבה דיבור ומעשה, כמבואר בחסידות, והוא נזהר מכל מחשבה לא טובה, ובדיבור ובמעשה, הרי שלמרות שבנפש עצמה לא התחולל שינוי והאפשרות להתאוות לדברים רעים נשארה בתקפה, אבל יש לו כבר את ’המפתח’, ולמעשה יש לו הכל.

ברעיון הזה נעוצה גם סיבת החילוק במספר המרגלים. משה שלח 12 מרגלים כנגד 12 השבטים. לכל אחד מהשבטים יש עבודה פרטית, ואי אפשר לומר שעבודת כל אחד מהם צריכה להשתקף אצל כל יהודי. אבל המרגלים של יהושע, כיון שתוכן עניינם היה העבודה עם המחשבה דיבור ומעשה, זהו עניין

מאחורי מלחמות עם ישראל

בקשר עם ימים אלו דולה הרב פרקש פנינה נאה מתוך הספר החדש, השופכת אור בעניין המלחמות של עם ישראל:

נושא המלחמות תופס כידוע מקום מאוד מרכזי בתנ"ך, ובמיוחד בספרים יהושע ושופטים. כיבוש הארץ היה כרוך במלחמות, ורואים מיד שזה לא היה בדיעבד אלא מלכתחילה הקב"ה רצה שכיבוש הארץ יהיה באופן כזה. הרבי זי"ע ביאר זאת באופן נפלא:

באופן כללי, מלחמות ישראל התנהלו בכמה אופנים, חלקן היו באופן אלוקי וניסי, בלי אחיזה בדרך הטבע. עד שלא היו צריכים לעשות כמעט שום דבר. והיו כאלה מלחמות שכן הייתה להן אחיזה בדרכי הטבע, הקב"ה רצה שילחמו, ינהלו קרב, אבל גם בהן ראו כל הזמן את יד ה' בצורה ממשית.

ניתן לומר שזהו ההבדל בין המלחמות שערך משה רבנו, עם המדיינים, סיחון ועוג וכו', שהיו באופן ניסי לגמרי, לבין המלחמות שעשה יהושע, שהיו כבר יותר בהתלבשות בדרכי הטבע (ובזה גופא בכמה מדרגות).

אפשר לחשוב, אם כן, שהדבר מורה על הירידה שהיתה בתקופת יהושע ביחס לימי משה רבנו. כפי שעולה גם ממאמר חז"ל: "פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה".

אולם לאמיתו של דבר, היה בזה דווקא עניין חיובי, ואדרבא - דווקא אופן המלחמות של יהושע מבטא משהו יותר עמוק.

דבר אחד הוא כאשר הקב"ה משדד את מערכות הטבע, הוא אינו מוגבל לפי כללי העולם ועושה כרצונו. זה מבטא את גדלות ה', כמובן, אבל זה לא מבטא את הגדלות של ה' גם בתוך המציאות והכללים של העולם. כביכול, העולם עצמו חפץ להתנהג כרצונו, בהתאם לשליטת הטבע, ורק שהקב"ה בכוחו 'לכופף' את הנהגת הטבע כרצונו.

אולם בכך לא די. בני ישראל עמדו להיכנס לארץ, ותוכנה של כניסה זו היה שמעתה יצטרכו לעבוד את ה' בתוך גדר הטבע. עד אז הם חיו בעולם של נסים במדבר, אכלו לחם מן השמים, שתו מים מבארה של מרים, וענני הכבוד יישרו את הדרך והרחיקו את המזיקים וכו'. אולם הכוונה של הקב"ה הייתה שבני ישראל יגלו את מציאות ה' דווקא בתוך עולם טבעי, כאשר הם נתונים כביכול להגבלות העולם, ועליהם לעבוד כדי להתפרנס, ובכל זאת יכירו שברכת ה' היא תעשיר, וכל ההשפעות באות מהקב"ה.

כדי להכין את ישראל לעבודה זו, היה צורך שמלחמות יהושע יתנהלו דווקא באופן שנותן מקום לחוקי הטבע, כדי לגלות שגם במלחמה המתנהלת לפי חוקים רגילים, והכוללת גייסות של חיילים וניהול קרבות, ככל הפרטים שבמלחמה, הקב"ה הוא בעל-הבית על חוקי הטבע עצמם, והם עצמם נשמעים לרצונו. העובדה שבני ישראל מנהלים מלחמה בדרכי הטבע ובכל פעם ידם על העליונה, מבטאת שגם הטבע עצמו מכריז: ה' הוא האלוקים.

נקודה נוספת:

בעוד בני ישראל מתכוננים למלחמה ביריחו, מתרחשת פגישת יהושע עם המלאך (יהושע ה, יג-טו) המצווה אותו: של נעלך מעל רגלך. מה עניין הנעל? מבואר בחסידות, שהשפעת הקב"ה לעולם עוברת דרך הרגליים כביכול, והנעל הוא הלבוש שמכסה על ההשפעה האלוקית. לכן, לקראת הכניסה לארץ ישראל, אומר המלאך ליהושע "של נעליך", אמנם צריך לעשות לבוש בדרך הטבע, כיון שכך רצון ה', אולם אין לעשות מהלבושים עניין עיקרי. אלו רק לבושים. אכן יש כוחות הטבע, אבל אנו לא שקועים בתוך הטבע. אנו זוכרים שזהו רק לבוש וכלי להשפעת ה'. זהו עניין יסודי מאוד אצל יהושע.

בנוסף לכך, אחד היסודות בתורת החסידות הוא ש"תורה" מלשון "הוראה". כל עניין בתורה הוא מסר לכל יהודי. מלחמת ארץ ישראל שיכת לכל אחד ברוחניות, והיא העבודה ליטול את הגוף, הלב, וכללות כוחות הנפש שמצבם הטבעי הוא "ארץ כנען" - מלשון כניעה, לחומריות והטבע, ולהפכם לארץ ישראל וארץ הקודש.

בספר יש פרק שלם שמבאר את תוכן שבע האומות בעבודת האדם. כל אומה מורה על מידה אחרת שהאדם צריך לתקן, וזאת היא מלחמת הנפשות שאדה"ז כתב את כל ספר התניא אודותיה. והרי גם בתניא רואים שכמה וכמה דרכים במלחמה עם הנפש הבהמית נלמדים מסיפורי התנ"ך אודות מלחמות בני ישראל.

אמונה היא הדרך לנצחון

לסיום, אומר הרב פרקש:

לאורך מלחמות ישראל המתוארות בתנ"ך רואים את הכוח הגדול שיש לאמונה וביטחון. בכל פעם שבני ישראל עומדים חזקים באמונה בה', בוטחים בישועתו ומכירים בכך שהצלחת המלחמה תלויה בה', הנה גם במצבים שהיו נראים קשים מאוד, כשבני ישראל היו בנחיתות כלפי אויביהם, הם נוחלים נצחונות גדולים ויד ה' מתגלה בעולם. דבר זה חוזר על עצמו בכל סיפור, ובאופן מיוחד בספר שופטים, שמתאר תקופה בה כבר יש עליית ומורדות במצבו הרוחני והגשמי של העם, ובכל פעם שהם חזקים ברוחניות הם רואים את ישועת ה'.

כשגדעון מקבל את ההנהגה, עם ישראל היה בשפל המצב, המדיינים הקשו מאוד על חייהם, והכתוב מתאר ש"וידל ישראל מאוד". גדעון צועק לה' "איה כל נפלאותיך". זאת צעקה שמבטאת אמונה גדולה, שהקב"ה יכול להושיע אותנו, ובכך הוא פתח פתח להצלה של עם ישראל, וכן תהיה לנו!

בהם עד שהם גרמו לנפילתו ולסופו הנורא. אולם כשמתבוננים בתוך הסיפור, רואים שהיה משהו עמוק מאוד בסיפור של שמשון. ראשית, כל העניין סביב לידתו והציווי על נזירתו הם מאוד מיוחדים. לזה יש להוסיף את מאמרי חז"ל אודותיו, וכגון זה ש"שמשון" נקרא על שם הקב"ה, בהיותו כביכול כ"שמש ומגן" שלו. כמו כן במדרשים מובא שכאשר יעקב אבינו בירך את שבט דן "לישועתך קיימתי ה'", הוא התפלל על שמשון. מעבר לכך, העובדה שכל כוחו של שמשון היה תלוי בשערות ראשו היא מסתורית מאוד, וכן העניין שנלחם כל הזמן עם הפלשתים. מה ההסבר בכל זה? בתורת החסידות התבאר שבשמשון היתה נשמת משיח, והכוחות שהוא קיבל היו מכות הבלים גבול של הקב"ה, שמעל הטבע. כיון שהכוחות האלו יוכלו לרדת לעולם, ממקום גבוה למקום נמוך, הם מוכרחים להצטמצם, וזהו עניין השערות שבהן שורה חיות נפשיות מועטה מאוד. נזיר הוא מלשון נזר, כתר, והיינו שכוחות הקדושה שהיו בו כל כך גדולים, שרק עם שערות הם יכלו להתגלות בעולם.

מה היה התפקיד שהוטל על שמשון? לברר את פלשתים. קליפת פלשתים מבטאת עניין של פילוש, הכל פרוץ ופתוח, ע"ד לשון המשנה "מבוי המפולש". הם היו ההפך הגמור מקבלת עול מלכות שמים ועבודת עבד. חז"ל אמרו ש"פלשתים ליצינים היו" (עבודה זרה יט, א), שגם זה מבטא דרך של פריקת עול. וגם 'עזה', היא מלשון עזות מצח, ולכן הייתה עיר פלשתים. שליחות נשמתו של שמשון הייתה להכניע את הקליפה הזאת, ולהפוך אותה לקדושה.

בדרך זאת מבאר אביו של הרבי רבי לוי יצחק, את הסיפור עם דלתות עזה ששמשון עקר ולקח עימו להר חברון. שמשון לקח את הדלתות מהמקום שכל עניינו היה פריקת עול, אל הקצה השני - חברון המורה על 'חיבור', המקום בו שוכנים האבות שכל עבודתם הייתה בקבלת עול מלכות שמים. זו הייתה המטרה הרוחנית של שמשון, ובכמה פרטים הוא אכן הצליח. סיבת הנפילה שלו הייתה מאחר שלא עשה את בירור הקליפה באופן מושלם. הוא חשב שהוא שולט עליה, אבל למעשה קליפת פלשתים התחזקה כנגדו במקום שישלט בה. דבר זה מעניק עומק אחר בכל הסיפור של שמשון. עד כאן הדברים בקצרה, ובספר התבארו בהרחבה נוספת עם עוד פרטים ודוגמאות, כמו גם דמותם של עוד כמה וכמה מאישי התנ"ך, שתורת החסידות שופכת אור על דמותם. ■

לקבל את האמת באמת

התעוררות זמנית חולפת ועוברת כלעומת שבאה, ושוב נמצא עצמו מול שוקת שבורה. מה עושים? < אפשר ליטול תרופות עד שתצוץ בעיה חדשה, ואפשר לשנות תזונה והרגלי חיים שיעמידו אותנו במקום אחר > חסיד חב"ד אינו ספל מים חמים העלולים להתקרר, הוא קומקום המחובר לחשמל כל העת >> לקראת י"ט כסלו: תורת הבעש"ט ושיטת רבנו הזקן - חלק שני

הבהמה נוטה כלפי מטה והיא לעולם לא מביטה למעלה, במובן מטאפורי. הבהמה לא נוטה לחשוב ולהבין שיש משהו למעלה ממנה, שיש ערכים ורעיונות נעלים ומרוממים, דברים שהם אולי חשובים יותר מתוכנית הישרדות תמידית.

אי לכך, כדי שאנשים כמונו יוכלו להשפיע על נפשם הבהמית, צריכה תורת החסידות לדבר בשפה המורכבת לה ולנו, על ידי הסברה המתיישבת בשכל אנושי ובעולם המושגים של מטה. לבאר בטוב טעם ובחכמה בינה דעת מהי אלוקות, מהי תכלית בריאת העולם ויצירת האדם, מהות הנשמה, משמעות העליות והמורדות בנפתולי החיים, מורכבותה של נפש האדם וכוחותיה השונים, מה רוצה ה' ממני, וכיצד העולם צועד לעבר שלימותו על ידי עבודתו בו, וכו'. כאשר אדם לומד ומבין בשכלו את הסוגיות המכוננות הללו - שתורת חב"ד מלאה בהן - הלימוד כובש אותו מבפנים והנפש הבהמית מתחילה אט אט לצעוד שלובת זרוע עם הנפש האלוקית לבית הכנסת ולבית המדרש, ומשם איש איש לעבודתו ולמלאכתו לשם שמים, מתוך הכרה ש"אין עוד מלבדו" וכי "בכל דרכיך דעהו".

דרך זו שלימד רבנו, מטבע הדברים, ארוכה היא יותר. היא דורשת לימוד, התבוננות והפנמה וחזון חלילה, אבל בסופו של דבר דרך קצרה היא. כי בזכותה ומכוחה מגיע אדם אל היעד. הוא כבר אינו מייסד את חייו הרוחניים על התעוררות זמנית הנובעת ממקורות השראה חיצוניים, אלא הוא חווה מהפך מלא ושלם בנפשו, "בשני יצריך".

אמנם, כפי שחששו חבריו של רבנו שהתנגדו לשיטתו, ישנן סכנות בדרך זו. כי כאשר מדברים עם הנפש האלוקית בלבד, נשאר האור האלוקי הטמון בדברים כמות שהוא, אבל כשמדברים עם הנפש הבהמית בשפתה שלה, לכאורה הולך האור ומתמעט ומצטמצם לרמה הנמוכה של השכל האנושי, וזוהי ירידה ופחיתות עצומה. אלא שמנגד טען רבנו שבלעדי זה יישאר האור במדרגת 'מקיף' ולא יהפוך 'פנימי'. אלו הם מושגים המוסברים בחסידות באריכות, ונקודת הדברים היא שכדי לחולל באדם שינוי אמיתי ובר קיימא, נדרש שהדברים יחלחלו בו פנימה ויכבשו את לבו ומוחו. ואילו חיים המבוססים על מסורות

אדרכה, לא מוטל עליהם לעסוק בחינוך הנפש הבהמית כי היא פחות דומיננטית בחייהם. אבל עבור אנשים כערכנו, הלימוד כיצד לשכנע את הנפש הבהמית ש"קרכת אלוקים לי טוב" הוא חיוני.

בטוחני שכולנו הכרנו ומכירים עתה יהודים גדולים כאלה, שבאופן טבעי חייהם הם חיי נשמה, מי יותר ומי פחות. ואילו אנו, היכן אנו עומדים? לרוב אנו מוצאים עצמנו שקועים במחשבות על צרכים גשמיים ועסקים בהשלמת צורתנו האישית, גם זו הרוחנית.

מתי בפעם האחרונה הרגשנו שהנפש האלוקית שלנו מאירה? המצב בו הנפש הבהמית מנהלת את חיינו הפך אצלנו לנורמלי. ביחס לכל דיון ולכל עניין היא מיד מעלה את ה"מושכל ראשון" התואם את השקפתה - מה יצא לי מזה? מה זה נוגע לי? היכן אני בתמונה? ולמה לי להשקיע ולהדר כשאפשר להסתפק בפחות כדי לצאת ידי חובה... כל אלו הם דיבורים ומחשבות בסגנון הבהמי שלה, על פיו האדם מסתובב בעיקר סביב עצמו והישות שלו, ופחות סביב צרכי הזולת, רצון ה' וצרכי נשמתו.

האם מתוך חיים אפורים כאלו אנו יכולים להלהיב את עצמנו להתפלל וללמוד תורה בכוונה ובדבקות? אין דרך להגיע לכך - טען רבנו הזקן - בלי קשר אישי וייחודי עם אלוקות, כזה המתפתח על ידי עבודת החסידות בלימוד ובתפילה. רק כך נוכל ללמוד שפה חדשה, כזו שתגשר בין הנפש האלוקית והנפש הבהמית.

רפואה קונבנציונלית או טבעית

כדאי להבהיר: יכולה להיות נפש בהמית מוכשרת במיוחד, בעלת כישורים גאונים, כזו היכולה לפתח ולשכלל את עצמה בתחומים שונים, ואף לחולל בעולם המצאות יוצאות דופן במדעים ובחכמות. אבל בסופו של דבר, כל אלו שייכים לעולם החי, ואין זה חידושו של מין המדבר. הרי סביב מה סובבים כל אלו - סביב המחשבה על הישרדות, המשכיות והתפתחות, כמו חיות השדה השוררת ומתפתחת גם היא. אין בזה כל רע, זה פשוט בהמי. לבהמה חסר דבר אחד ומיוחד - המבט אל השמים. חסידיים היו אומרים שראש

בשבע שער שוחחנו על שיטתו של רבנו הזקן בענין עבודת ה' הנדרשת מכל אחד באופן אישי במוחו ולבו, בלי להסתמך יתר על המידה על ההשראה שיונק החסיד מרבו, שבזה חלקו על רבנו חבריו תלמידי המגיד ממזריטש.

שיטתו זו של רבנו משתקפת גם בצורה בה הוא מדבר אודות הנפש הבהמית. לפני הופעת ספר התניא לא דובר בספרי המוסר והיראה - על כל פנים בהרחבה ובאריכות - על הדרך בה יש לעבוד ו'לחנך' את הנפש הבהמית והיצר הרע, ודווקא בספר התניא ובתורתו של רבנו בכלל ענין זה הפך ליסודי ומרכזי. מדוע?

התשובה היא פשוטה ועמוקה, ובלשון רבנו בתניא (פרק כט): הנפש הבהמית "היא היא האדם עצמו". פירושו: אמנם פנימיותו העמוקה של כל יהודי היא הנפש האלוקית שבו, אבל חיי האדם השגוריים מונעים מכוח הנפש הבהמית. הוא אוכל ושותה וישן, מבקש כבוד והערכה, תר אחר פרנסה וצבירת הון, מחפש הצלחה וכו' וכו' - כל הצרכים האנושיים שלו הם צרכים גשמיים הנובעים מהנפש הבהמית. הם לא רעים בהכרח, כי הנפש הבהמית אינה רעה בהגדרתה, היא רק בהמה. המבט שלה נמוך וארצי, ועל כן אדם צריך להכיר את מקומו ולדעת איך להתמודד עמה בצורה הנכונה, לחנך אותה במילים התואמות את שפתה ולא לפלף אותה בינה.

שיטתו של רבנו טוענת שאין להתעלם מהנפש הזו, ובעצם אין זה חידוש שלו אלא דבר משנה הוא: "בכל לבבך - בשני יצריך". לא ניתן לדבר שוב ושוב רק אל הנפש האלוקית, אל ה"חלק אלוקה ממעל" שבכל יהודי, כי אף שקיומה שריר וקיים - זה שייך לקומה הפנימית והעמוקה שלו, וזהו כביכול כמו דמות הצדיק המאירה על נפש החסיד ומעוררת אותו לעבודתו יתברך. זהו דבר אמיתי לחלוטין, אבל אין זה הולם את האדם עצמו בדמותו הרגילה. גם בזמני תשובה והתעוררות הלב, לרוב מדובר בהתגלות הנשמה גרידא ואילו לנפש הבהמית אין כל קשר לכך. ולכן, בתום רגעי ההתעלות, עלול האדם לעמוד שוב מול שוקת שבורה.

הן אמת, עבור אנשי מעלה שנשמתם האלוקית מאירה בהם בצורה גלויה תדיר -

וזכרונות העבר, כמו גם על סממנים חיצוניים והשראה עילאית, אינם יכולים לגרום לאדם לפרוץ קדימה בעבודתו דרך קבע. אפשר לחדד את הדברים כך: יש שתי דרכים ברפואת הגוף. כאשר אדם חש שמערכת גופו מתערערת ל"ע, הוא יכול לגשת לרופא רגיל, כזה המתמחה בבעיה הספציפית שלו - תפקוד הלב, המעיים וכיוצא בזה - והוא ירשום לו ליטול תרופות מסוימות, ובכך בעז"ה תיפתר הבעיה המקומית הזו.

לעומת זה, יש גם דרך אחרת ברפואה - לגשת לטיפול אצל תזונאי. זהו אדם שהתמחותו אינה בטיפול באבר זה או אחר, אלא מטרתו ללמד את החולה סדר יום חדש ודרך חיים שונה. הוא מעניק לו השקפה כללית כיצד לנהל את חייו - כמה עליו להתעמל כל יום, כמה לישון, מה לאכול ומה לא לאכול, כמה לאכול ומתי לאכול וכו'. וכך, כשאדם מארגן מחדש את חייו בצורה בריאה ותקינה, ישוב בעז"ה גופו מעצמו לבוריו ובצורה הטובה ביותר.

משל התזונאי יכול לסייע לנו להבין את החידוש בדרכו של רבנו הזקן. שאיפתו ומטרתו של רבנו לא היתה רק לסייע ליהודי בבעיה רוחנית כזו או אחרת, אלא להעמיד את חייו בקרן אורה, להעניק לו השקפת עולם צחה וברורה, וכך יחיה בכוחות עצמו חיים רוחניים טובים ומלאי משמעות.

תורה או תיאוריה

חושבני כי דוקא בימינו אנו מוכנת ומתקבלת שיטתו של רבנו יותר מבעבר, וכמו שרואים במוחש את הנהירה העצומה מכל החוגים לספר התניא ולתורת אדמו"רי חב"ד בכלל. אנו חיים בדור שונה מאוד מדורם ותקופתם של תלמידי המגיד, האתגרים מכל צד ופינה תוקפים את כל הבא לגשת אל הקודש, ומשום כך עלינו להיות חסידים בעצמנו, להדליק בכוחנו את האש האישית שלנו. החסידות לא באה לעולם כדי לכוון תנועה חברתית שתצטיין בסממנים חיצוניים של ביגוד, השתייכות קהילתית, תקנות ציבוריות וגמ"חים למיניהם. החסידות רצתה דבר אחד - ש"אמת ה' לעולם" תהפוך להיות בשר מבשרנו. ואכן, בשביל זה נדרשים עמל ויגיעה.

זכור לי אשכח מקרה שזעזע אותי. פגשתי פעם חסיד נכבד, בקיא ותלמיד חכם, ושוחחנו ארוכות. בתוך הדברים, דיבר החסיד בצורה שלילית וחריפה על יהודי מסוים, שאמנם אינו צדיק גדול וגם לא בינוני של התניא, אבל יהודי הוא.

לא יכולתי להתאפק ושאלתי את איש שיחי: "סלח נא לי, הרי למדת את ספרי תלמידי המגיד ותלמידיהם והם שגורים על לשונך. וכי אינך זוכר את הדרך בה יש להתייחס לכל יהודי באשר הוא? שכחת כיצד לימדונו להביט על הנשמה הטמונה בכל יהודי? להיכן הלכו יסודות דרכי החסידות של אהבת כל ישראל?!"

אתם יודעים מה הוא ענה לי? "כן, זה נכון, אני יודע את זה, אבל את האדם הזה אני מכיר אישית".

אתם מבינים מה קורה כאן? החסיד הזה יושב אצל רבו ושומע אודות הקדושה הקיימת בכל יהודי. הוא לומד בספרי חסידות על כך שלכל יהודי באשר הוא יש נשמה טהורה, ולכן כל ישראל קשורים ומאוחדים עם הקב"ה בכל עת ובכל מצב. אך לאחר מכן, כאשר הוא רואה יהודי שנראה שונה ממנו, כזה המתנהג ולבוש

בצורה שאינה הולמת את דעתו, הוא חושב עליו דברים לא טובים. מדוע?

אין זה מפני שהוא צבוע, כזה המעמיד פנים, כלל לא. זה הרבה יותר גרוע: בעומק הדברים, התורה שהוא שמע ולמד אינה תורת אמת ותורת חיים - הוראה ממשית ואמיתית המתייחסת אל החיים עצמם. בהרגשתו, הדברים הינם רעיונות יפים ומעוררים, אך הקשר בינם למציאות מקרי בהחלט...

זה מוכיח את טענתו של רבנו: בלי שנתכונן ברעיונות ותורות החסידות שוב ושוב, נחשוב עליהם ונהפוך אותם להיות נוכחים בחיינו - הם לא יתיישבו בליבנו, הם לא ישנו אותנו ואנו נישאר מי שאנחנו.

לתקן עולם במלכות שד"י

כעת אנו מגיעים לנקודה שרבים לא חושבים עליה:

על פניו, חזונו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע להקמת מרכזים יהודיים בהם מלמדים תורה ומצוות ברחבי תבל, עד לפינות נידחות, יכול להיראות כיוזמה מחודשת שנתעוררה בדורנו עקב מאורעות התקופה ומצבו של כלל ישראל. אך האמת עלה בתכלית, אין זו שיטה נפרדת או נוספת על שיטת חב"ד לדורותיה, ואדרבה - היא תוצאה ממשית והמשך טבעי ישיר משיטת רבנו הזקן.

ראשית, הפעולות הללו הביאו להפרחה עצומה של תורה ויהדות והזכרת שם שמים כפי הבריות, כך שהעולם כולו הלך והתקדש עוד ועוד, והוא מוכן לתיקונו הסופי בגאולה השלימה, שהיא מטרת הופעת החסידות בעולם. נוסף על כך, הרי מההדגשות המרכזיות בדרך החסידות היא מצות אהבת ישראל, לדאוג לכל יהודי לצרכיו הגשמיים והרוחניים, שזו המשימה המרכזית של שליחי רבנו בכל אתר ואתר.

מלבד זאת, רצוני להדגיש יתרה מזו: עצם המושג שחסידי צעיר יוצא מתחת יד רבו והשראתו הקרובה ונוסע למרחקים, היא היא תוצאה ישירה משיטת חב"ד שפיתח רבנו הזקן. כאשר חסיד מגיע למקום שממה רוחנית - אין בו קהילה יהודית, ובוודאי לא שטיבל חסידי ואווירה של עבודת ה' על כל הגלום בה - הרי כדי להפוך את המרכז הזה למקום מושב בני אדם, במוכנו הרוחני, בו יכירו בשם ה' ויעבדוהו בלבב שלם, נדרש שתורת החסידות ועקרונותיה יפעמו במוח ולב החסיד בכל תוקף. כאשר הוא לומד ומתכוון, מתפלל ועובד על כך שתורת החסידות תהפוך להיות עצם מאישיותו - או-אז לא זו בלבד שאין הוא מושפע מחסרונות המקום בו הוא נמצא, אלא הוא עצמו משמש כאלומת אור המקרינה אלוקות על כל סביבתו. הוא ובני ביתו נעשים "טופח על מנת להטפוח", ומחנכים את כל הבאים עמם במגע בדרך זו. ובכך מתבטא מעל כל ספק שחייו הרוחניים ועבודתו את ה' אינם תלויים בגורם חיצוני כלשהו - שהרי במצב חיייהם אין כזה בנמצא - אלא הרוחניות ומצוות ה' היא היא חיייהם.

מי שהרוחניות שלו מושתתת על המסגרת של קהילתו ובלעדיה ימצא עצמו בלא כלום, מובן שאי אפשר להציע לו ללכת למקום זר ומנוכר ובה-בעת לשמר את זהותו הרוחנית. כדי להגיע לכך נדרשת עבודה רבה, להפנים שהעולם אינו אלא כלי שרת של צד הקדושה, וכי אין לו לאדם בחייו דבר מלבד שליחותו של הקב"ה. מפעל השליחות שייסד ופיתח רבנו

ובאמצעותו שינה פני תבל לבלי הכר, הוא הוא הגשמה מופלאה של שיטת רבנו הזקן ותרגומה למציאות תקופתו בדור התפוכות זה. אם במוחו ולבו של חסיד חדורה היטב האמת לאמיתה שאין עוד מלבדו, יכול הוא להיות נטוע בכל מקום שהוא וכל הרוחות שבעולם לא יזיוהו ממקומו.

מי הוא המקובע

מספרים שמישהו אמר פעם לכ"ק אדמו"ר זי"ע ביחס לשלוחיו המשוגרים על פני תבל, שגם ספל ובו מים חמים ביותר, כאשר יכניסו אותו למקרר יצטננו המים עד מהרה. והנמשל: אמנם השלוחים יוצאים מחצרו של רבנו מלאי חמימות והתלהבות וחדורי מטרה למלא את העולם ביהדות וחסידות, אך בסופו של דבר לכאורה, מטבע הדברים, ההתלהבות דועכת והם ח"ו יושפעו מסביבתם ויתקררו את אט.

השיב לו רבנו שהדבר נכון ביחס לספל מים, אך כשמדובר בקומקום המחובר כל העת לחשמל הוא לעולם לא יתקרר. חמימותו ממשיכה לבעבע באופן תמידי. בכך התכוון שחסידי אמת ההוגה בחסידות ובהשקפתה אינו מצטנן לעולם, הוא נותר בשלו. ובסגנון ההלכה "אידי דטריד למפלט" - כיון שהוא עסוק בהשפעה - "לא בלע", אין הוא בולע מרוח הרחוב מאומה.

זכורני כי פעם טען חסיד מסוים בפניי כי חסידי חב"ד קבועים במסגרת יצוקה, והם אינם מסוגלים לחשוב ולשוחח מחוצה לה. הם כל העת מזכירים ומדברים על רבם, כ"ק אדמו"ר זי"ע, וכביכול תלויים בו בלבד.

שאלתי אותו: עם מי הנך יושב בדרך כלל לקידוש וסעודת שבת?

- עם משפחתי, חברי וידידי, השיב.

המשכתי וישאלתי: האם פעם אחת אירחת על שולחןך יהודי החולק על כל אמונותיך, על כל השקפת עולמך?

- לא נראה לי, השיב, אולי פעם אחת.

אם כן - אמרתי לו - ראה נא: הלא אלפי שליחי חב"ד יושבים מדי שבוע לסעודת שבת קודש, כשעל שולחנם מסובים יהודים השונים מהם בתכלית באורחות חייהם ובהשקפת עולמם בכל תחום שרק יעלה על הדעת - ובכל זאת הם מוצאים את הדרך לדבר ולשוחח עמם פעם אחר פעם, וזו מלאכתם הקבועה.

האם מסוגל אתה - סיימתי ושאלתי אותו - להסב שעות ארוכות עם מי שכל כך שונה ממך, ולהישאר נאמן לעקרונותיך ולאורחותיך?

מהיכן נובע כוחם של שלוחי קודש אלו לעסוק במלאכה זו יומם ולילה? מפני שחסידות חב"ד מחנכת ומבארת ומחדירה למוח ולב הלומד ש"ה הוא האלוקים בשמים מעל ועל הארץ מתחת אין עוד", וכי "אני נבראתי לשמש את קוניי", ומצוות ה' ותורתו הן הדבר הנכון והמתאים ביותר עבורם ועבור כל יהודי - והם משוכנעים בזה בכל קומות נפשם. וכי לזה ייקרא שהם שבויים ומונחים בקופסה של מסגרת וקהילתיות? אדרבה, מוחם ולבם שלהם מלאים אלוקות, ואותה הם מעניקים לכל לב חפץ הקרב אליהם.

אדם שמעולם לא ניסה לגשת ולקרב את האלוקות אל הנפש הבהמית שלו, כיצד ידבר עם נפשו הבהמית של יהודי אחר? רק מי שדרך על מפתח בית מדרשו של רבנו הזקן והטעים את נפשו בתורתו, הוא הוא היכול לדבר אל אחרים ולקרבת תחת כנפי השכינה באמת ובתמים.

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמָּךְ

צמח

י"ט כסלו החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וקִיּוּת נפשנו ניתן לנו

חג הגאולה י"ט כסלו
ויום הילולת המגיד ממעזריטש זיע"א

מלרדה מלרבה והתודעדות

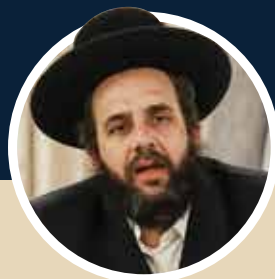
אולם תצוגות - בנייני האומה
מוצש"ק פרשת וישלח // 20:30

ניגוני שמחה והתעוררות עם מקהלת 'נרננה'

הרה"ח הרב
יצחק שפירא
שליט"א

הרה"ח הרב
פינחס וואלאך
שליט"א

הרה"ח הרב
אפרים דמיחובסקי
שליט"א

המשפיע הגה"ח
הרב מענדל ווקטר
שליט"א

יריד החסידות פתוח מ 20:00 עד 01:00 בלילה